

# DÉLVIDÉKI LAPOK

TARSADALMI HETI LAP ES KRASSÓ-SZÖRÉNYMEGYE JEGYZŐI EGYLETÉNEK HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:  
Lugos, Bonnaz-utca 14. szám.  
Hirdetések felvételnek Nemes Kálmán könyvkereskedésében.

Felelős szerkesztő:  
**Georgevits Jenő.**  
Megjelenik: SZERDÁN és SZOMBATON.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:  
Egész évre 7 ft — kr. Negyed évre 1 ft 80 kr.  
Fél évre 3 ft 50 kr. Egyes szám ára 8 kr.

## A Vaskapu.

Lugos, 1899. jún. 2.

Magyarország becsülettel felelt meg a nagy feladatnak, melyet a berlini kongresszuson magára vállalt: megnyitotta a kelet kapuját, a Vaskaput. A Vaskapu hajózhatóvá tétele korszakalkotó fontossággal bír a Balkán államok kereskedelmének és forgalmának fejlődésében, melynek ugyyszólván megadja az irányt. A Balkán államok kereskedelmi, sőt ipari érvényesülésének is utja a Vaskapu. És a Vaskapu ura Magyarország, mely gazdagságával, erejével és intelligenciájával dominálja most a helyzetet a dunamenti országokban.

E nagy alkotás szükségét századok óta érezték. A legutóbbi évtizedekben a meseszerű gyorsasággal kiépített nagy vasúti vonalak sem tudták pótolni azt, hogy a Dunának, mely több mint ezerkét-száz kilométer hosszúságban hajózható, egy Vaskapuja van. A legtermészetesebb, a legbiztosabb és a mi a földolog, a legolcsóbb vízi út; de ez eddig teljes mérvben kiaknázható nem volt, mert a Vas-

kapu három ország határán fekszik. Természetes, hogy mikor a nagyhatalmak a keleti kérdés rendezésével foglalkozni kezdtek, a Vaskapu szabályozását tekintették a nagy program első pontjának.

A Vaskapu hajózhatóvá tétele által szabad az ut a Fekete tenger-től Budapestig, illetve Passauig. A nagyobb kaliberű hajók végállomása Budapest lesz, mely egyúttal központja a Dunán közvetített szárazföldi és tengeri kereskedelemnek. Persze, még eltelik néhány esztendő, míg e nagy remények megfognak valósulni, mert a Vaskapu medrében még sok millió forint árszikla vár a felrobbantásra. Most van a hivatalos megnyitása a Vaskapunak; de a tényleges megnyitásig még eltelik néhány év és eluszik néhány magyar millió.

De már így is állíthatjuk: közvetlen haszon a Vaskapuból nem háramlik a magyar nemzetre, a külföldi áru, melyet Magyarország a Vaskapunál megvámol, ötven év alatt nem lesz olyan tömeges, hogy fődöznék a Vaskapu hajózhatóvá tételére elköltött milliók kamatait. Amortizációról meg épen szó sem

lehet. A Dunaszoros szabályozásának haszna közvetett lesz. Magyarország központi állomása lesz a kelet és nyugat kereskedelmének; itt közvetítik a forgalmat.

Kétségtelen, hogy ebből a közvetett haszonból a Balkán államok is kiveszik részüket, valamint a nyugati államok keleti exportja is. A Vaskapu szabályozásával óriási szolgálatot tett Magyarország ugy a Balkán államoknak, mint a művelt nyugotnak, mely áruit a legolcsóbb közvetlen vízi úton juttatja el Európa délkeleti országaiba.

Nagyon is indokolt hát Magyarországon az elkeseredés a miatt, hogy a külföldön, igaz, hogy nem mindenütt, micsoda fölförtyantással fogadták a hirt, hogy Magyarország valami minimális vámmal fogja sújtani a Vaskapun keresztül hozott árukat. A suezai csatorna vámjai ellen soha senkinek nem jutott eszébe tiltakozni; de hogy a magyar kormány a Vaskapura költött milliók kamatainak néhány tizedét a vám által biztosítani óhajta magának: ez szemet szur néhány kislelkű idegen diplomatának.

Valószínű azonban, hogy a alig lehetett látni az orunk hegyéig. A halasz későn tért haza a fogástól. Vallára vetve halóját, szomorúan bandukolt a Tisza mentén. Nagy bánat ölte a lelkét. Rosz hír kering a feleségéről, meg a ... Bandi gyerekről.

— Ejh, ha igaz lenne, beléjök fojtanam a czudar lelkét! — s a szikár öreg haragosan szoritva ökleit, megfenyegette az éjszakát.

Kunyhója elé dobva a hálót, benyitott, de nem talált ott senkit. Mintha súlyos ütés érte volna a fejét, megszédült. Felrázta a kunyhóban alvó kis leánykat s a meggyalázott ember veszett haragjával kérdezte tőle:

— Hol van az anyád? ...

A megrettent kis leány hebegve vallja, hogy Bandi bácsival ment el még alkonyat tájban.

Az öreg ember összeresztte. Bandi a tulsó parton, a töltés tövében lakik. Bele hajítja magát lélekvesztőjébe s a nehéz lapátot neki feszíti a tajtékos haboknak. Sűrű, vastag köd fekszi meg a Tiszán.

Hirtelen egy erős szélroham kerekedik s hosszú csikot tép a ködből. A sápadt holdvilágtényénel egy csolnakot lát. Kér alak til benne, egy férfi és egy nő. A férfi hajtja a járművét, a nő pedig, mint

## TÁRCSA.

### Tiszamentén.

Gyurgyó, a vén kormányos agyara közé szorítá makrapipáját s bodor füstf-l-höket eregetett a páratelt alkonyi légbe.

Barázdás arczan a mély megilletődés nyomai látszóttak, midőn hozzakezdett történetének elmondásához. Eleinte nem is figyeltem beszédjére; sokkal inkább leköté figyelmem a festői panoráma, mely szemeim előtt lebegett.

A leáldozó nap ott égett mint egy vérgolyó a vizek fölött s aranyos csikokkal tarkítá a tajtékzó habok fódros felszínét. A parti fűzes hervadt levelei a csobogó habokra per-gtek, melyeket azután elkaptott a bodros ár s úgy elnyargalt velök, mint forgószél az utszéi bogáncsesal...

A vén Gyurgyó belemelegedett a történet elmesélésébe.

— Akkor bolond az ember, uram, ha másodsor nőstül. Az én emberem pedig már harmadszor gyürkőzött neki. Szép, fiatal menyecskét hozott a házhoz, a ki úgy kedvibe járt az urának, hogy még a szeméből is ki tudta olvasni a kívánságát.

A dereshaju halasz azt hitte, hogy ő a legboldogabb a nap alatt. Pedig ha tudta

volna, mi lappang a bársonyos bőr alatt, hát alighanem addig csavarta volna nyaka köré hosszú haját, a mig egyet rándul.

A halasznak még első házasságából maradt egy fia. Daliás, hetyke legény volt, kiért csak úgy bolondultak a leányok. Rá se hajtott Bandi a szavakra.

Hanem egyszer ...

Az öreg halasz fiatal feleségének a vére is felpezsdült a daliás legény ölelésétől. Kigyúlt a két szeme, lángba borult arca, midőn a legény az első fiui csókot nyomta rá.

— Szeretni foglak, mint édes anyám szerettem! — fogadá Bandi; de már akkor megfogamzott az asszony lelkében a bünnös gondolat:

— Édesebb a csókod, mint az apádé!

Egy kis szünetet tartott a vén Gyurgyó. Küzdött magával, mondja-e tovább.

Kérges barna tenyerére támasztá fejét s komoran nézte a futó habokat, melyek nyargaltak az árral.

Vén szomorufűz előtt suhant el a ladik. Hervadt lombja odaborult a sötét habok fölé, melyek pajzánul csokolgatták, ölelgették ...

A vén kormányos mélyebben üté lapátját a vízbe:

— Itt történt az eset ... a bádi fűzzel szemben. Ködös novemberi éj volt;

vámkérdés rövid időn belül a Magyarországot megillető méltányosság szempontjából fog megoldatni; addig is mindenesetre jó lesz, ha résen leszünk.

## UJDONSÁGOK.

**Urnapja.** A r. kath. egyház csütörtökön ülte meg az oltári szentség nagy ünnepét. A templomban Pataky Miksa quardian fényes segédlettel pontifikálta a nagy misét. Mise alatt a Lugosi Dal- és Zeneegylet templomzenét tartott. Körmenet az esős idő miatt azonban elmaradt.

**A koronázás évfordulója.** A minisztérium és a fővárosi tanács rendeletéből a koronázás évfordulóját, június 8-át az idén is megülik minden iskolában. Ezen a napon az előadások szünetelnek és minden intézetben iskolai ünnepélyt tartanak, a melyre már is javában készül a tanári kar és az ifjuság.

**Tornavizsga.** A lugosi állami főgymnasium tanulójának múlt hó 28-ára hirdetett disztornavizsgája az esős idő miatt elmaradván, azt f. hó 3-án, szombaton délután 5 órakor a gymnasium udvarán fogják megtartani. A változatos program sok érdekes látványt ígér s a verseny sikerét fokozza még az is, hogy mintegy 45-nél több kisebb-nagyobb díj és ajándéktárgy gyűlt össze, mit a nap győztesei közt fognak szétosztani. Részletes program a következő: szabadgyakorlatok, vívás, gyorsfutás, rud- és kötélmászás, magas rudugrás, magasugrás, távugrás, bakugrás, lóugrás, botbirkózás, birkózás, szertornázás, korlát, közbenszökdelés, kakasviadal, nyújtó, kötélhuzás. A verseny tartama alatt kitűnő cigányzene lesz.

**Az egyházi unió a század végén.** A katolikus egyház tudvalevően nagy ünnepséggel üli meg a század végét. A magyar katolikus ünneprendező bizottsága elé most Matyaszkó Tivadar görög katolikus papnevelői igazgató indítványt terjesztett, a melynek célja, hogy a görög katolikusoknak a római katolikus egyházzal való uniója a század végének megünnepelése alkalmával is kifejezésre jusson. Ezért a budavári Mátyás templomban tartandó hálaadó istentiszteleten a hercegprímás után valamelyik görög-katolikus a bibliai kigyó fonódik szerelmesen a nyaka köré.

A deres haju embernek hajába tolul a vér. Kétszeres erővel feszíti az árnak a lapátot s a könnyű kis ladik, mint a villám vágatott a másik felé.

A szél újlag összefujta a ködöt s még sűrűbbé tette. Hirtelen egy hatalmas lökés . . . kettős jalkiáltás . . . a lélekvesztő belefuródik a csolnak oldalába.

A dereshaju halász pedig kikapta nehéz lapátját a habokból s megforgatta a feje körül, oda sújtott, a honnan a hangokat hallá.

Csapást csapás követett, végre siri csend állott be. Egyet buggyant a víz s a reggeli szellő egy átlukasztott üres csolnakot himbált a Tisza közepén.

— Hát azután mi történt a dereshaju halászzsal? — kérdegi a vén Gyurgyót.

Nem felelt az öreg, csak fénytelen szemével bámult az ürbe . . .

\*  
Beállt az est: a vérvörös nap a vizek alá merült, a parti füzes hervadt levelei pedig hullottak, peregtek tovább. El-elkapdosta őket a bodros ár s úgy elnyargalt velök, mint forgószelel az utszéli bogáncsesal . . .

Gonda József.

püspök is mondana misét. Azonkívül pedig olyan helyeken, a hol görög- és római katolikusok laknak, a latin szertartású lelkész a görög-katolikus templomban, a görög szertartású pedig a római katolikus templomban végezne istentiszteletet; a mint ez különben eddig is akárhányszor megtörtént. Az indítványt fölterjesztették Vaszary Kolozs hercegprímáshoz, a ki legközelebb határozza a dologban.

**Rómán ifjak Magyarországon.** A bukaresti felső kereskedelmi iskola negyven növendéke Licherdopol tanár vezetésével tanulmányutat tett Magyarországon. A diákok voltak Orsován, Oravicán, Aninában, Marillavölgyön és három napig Budapesten. Megnézték a főváros nevezetességeit és a múlt hó 31-én délután visszautaztak Bukarestbe.

**Herkulesfürdőn** már megélenkült a fürdői élet és a fürdővendégekről megjelent az első névsor, a mely 794 vendéget mutat ki. Ott voltak a fürdőben: gróf Zichy Géza v. b. t. tanácsos, Kovács Pál orsz. képviselő, Szuhányi Ferencz orsz. képvis., Szuhányi Ödön min. tanácsos, Horváth Elemér miniszteri tanácsos, Sváb Károly főrendiházi tag, Balazsovics József kassai ítélőtáblai bíró stb.

**Szerbiába exportálók** felmerült konkrét eset alkalmából a kereskedelmi és iparkamara részéről figyelmeztetnek, hogy számlákat mindenkor könyvekkel és a vám-nyilatkozattal megegyezően állítsák ki a szerb kereskedőknek, mivel fiktív számlák kiállítására, a melyek esetleg sziveségből adattak és az ottani czégek által kisebb vámdíj fizetésére használtak, a mellett, hogy kereskedőink jó hírnevét aláássák, még más súlyos következményeket is vonhat maga után.

**A beiratási díj az egyetemeken.** A beiratási díjat minden egyetemen, valószínűleg már a jövő tanévben, fel fogják emelni ötven krajczárral. Ezt az 50 krajczárnyi többletet két humánus egyesület az Egyetemek kórház-egyesülete és a Menza-akadémia kapja.

**A borhamisítás kérdésére.** A belügyminiszter kimondotta, hogy azon bor-kereskedő, a ki tudva vizezett bort vásárolt és azt olasz borral keverte, mesterséges bor készítése által elkövetett kihágásban vétke.

**Letartóztatott pénzhamisító.** Folyó hó 1-én virradóra Lugoson egy szenzációs letartóztatás híre hozta lázas izgalomba a kedélyeket. Futó tűzként szállt szájról szájra, hogy Bíró Lajos könyvomasz szeméjében a temesvári rendőrség közbejöttével Král rendőrkapitány nálunk egy veszélyes pénzhamisítót tartóztatott le. Az esetről a következő adatok állanak rendelkezésünkre: Bíró Lajos temesvári könyvomasz egy hónappal ezelőtt jött Lugosra s ugyanitt özv. Schmidné könyvomaszát megvette. Üzletét özv. Légrádiné Templom-utcai házában rendezte be. Mindez azonban a legnagyobb titokban történt. Két héttel ezelőtt aztán történt, hogy Turcsányi mértékhiitelesítő Král rendőrkapitánynak jelentette, hogy nékie nagy a gyanuja, miszerint Bíró tizes bankókat hamisít. A rendőrkapitány titokban rögtön a legerélyesebb nyomozást indított. Ugyanakkor kitént, hogy Bíró édesanyja Temesváron tartózkodik. Král tehát átírt, hogy kutassák ki, vajjon nem találják-e az özvegné hamisított tizeseket. A temesvári rendőrség csakugyan talált és ekkor egy detektív nyomban átjött Lugosra. Ez szerdán este történt. Tíz órakor Král rendőrkapitány a detektívvél és két rendőrrel Bíró lakására ment. Nem volt odahaza. A házbelleiktől azonban megtudták, hogy a szomszédos kocsimában

időgal. A rendőrkapitány felkereste tehát s magával hívta. Bíró nyomban követte is. Midőn a lakására jöttek, a rendőrkapitány előadta, hogy ő róla az a hír, miszerint ő tizeseket hamisítana. Bíró az egész dolgot rossz tréfának minősíti s felszólítja őket, ám ha tetszik, tartsanak házkutatást. Az eredmény meglepő volt. A kövek, melyeken a tizesek csalódásig híven voltak bevésve, nemkülönben a pénz előállítására szükégtelt papír, vagy 56 drb készülőfélben levő tizes és a gép megkerült. Azt is megtudták, hogy hétszáznyolcvannégy darabot már szétküldött, beváltás végett. Ő maga is bevallotta azután, hogy hamis pénzt készített, hanem azt csak időtöltésből cselekedte meg. Ezzel azonban mit sem törődött a rendőrség és Bíró letartóztatva. A dolog fölött a temesvári törvényszék fog ítélni, mert az előnyomozatokat is a temesvári rendőrség ejtette meg. Bírónak Budapesten Eszéken, Zimonyban és Ujvidéken büntársai is voltak, a kik szintén kézre kerültek; számszerint hatan.

**Tűz.** A napokban éjjel ismét a vészharang hosszas rémes kongásai verték fel nyugalmából a lakosságot. Május hó 30-án éjjel a Deák-utczában lévő Parvy-féle ház zsindejteteje hirtelen lángokba borult. A tűz a konyhában keletkezett, de oly gyorsan harapódzott el, hogy csak akkor vették észre, mikor már a lángok a tetőzetten csaptak elő. Az elősietett tűzoltóság is a legnagyobb erőfeszítés daczára csak a hajnali órákban volt képes a vészt elnyomni. A tüzkar mintegy 10.000 frtra rug. Az épület biztosítva volt.

**A pletyka mián.** Minap a Mária Valéria-utczában két elegáns hölgy szeszélyes felindultságukban az utcabeliek gyönyörködtesére egy kis ribbilliót rögtönzött. A komédia azonban hirtelen drasztikus befejezést nyert, mert N. N. urnő hamarjában egy pár csattanós argumentummal vetett véget a dolognak. E finale azonban aligha volt inyére C. L. kisasszonynak s az utójátékot valószínűleg a bíróság előtt folytatják majd. Tanuság: Ne szólj szám, nem faj fejem.

**Éjjeli czéczó.** A tüzérség és ismét a tüzérség! . . . Valahányszor egy nagyobb szabású esendhaborításról értesülünk, mindig a tüzérség annak előidézője. Hol a facseti-, majd temesvári- vagy egy másik utczában tűznek össze a polgársággal. Csütörtökön éjjel meg az Olláriu-utczában verekedett meg két tüzér közlegény egy-néhány polgárral. Ejjéltájt lehetett, mikor a csendes kis utca alvo lakóit éktelen lárma verte föl nyugalmukból. A csendhaborítókat azonban csakhamar lefűlelték. Kiváncsiak vagyunk, vajjon mikor fog már városunk közönsége a katonaság ezen örökös zaklatásaitól megszabadulni? Avagy a katonai hatóságnak nem áll módjában a bajon segitenie?!

**Magyarellenes iskolaszék.** A Pesti Hirlap-ban olvassuk: A fehértemplomi iskolaszék ismét beszéltet magáról. Április hónapban közöltük volt azt a határozatát, mely szerint kimondotta, hogy az iskolaszék üléseinek jegyzőkönyveit — habár már hosszú évek óta magyarul vezették — ezentul németül vezeteti, sőt a tantestületre és jegyzőkönyveire is ugyanezt határozta. Temes megye közigazgatási bizottsága ezt a határozatot, Sebestha Károly kir. tanfelügyelő előterjesztésére, megsemmisítette. Ezt a megsemmisítő határozatot tárgyalta az iskolaszék május 27-én és egy szótöbbséggel azt mondotta ki, hogy a közigazgatási bizottság határozata ellen appellál a miniszterhez. Kérése támogatására pedig fölkeri a városi tanácsot is, hogy az appel-

lációknak annál nagyobb sulya legyen. Erdemes fölemlíteni, hogy ezen felebbezést csak az iskolaszéki elnök, Fronius Károly polgármester, nyug. kir. ítélőtáblai bíró, a III. oszt. vaskorona-rend viselője, szavazatával lehetett elhatározni. Ha a miniszter is a magyar nyelv mellett határoz, akkor ezek az urak hajlandók lesznek a királyig fölebbezni az ő édes német nyelvük érdekében.

**Templomrablás.** Jassenován — mint onnan írják — a múlt éjjel eddig ismeretlen tettes behatolt a templomba és a pénztárban levő pénzt elvitte. A csendőrség nyomozza a templomrablót.

**A kinin a sebészetben.** Rendkívül érdekes orvostani fölfedezésről ad hirt egy német orvosi szaklap. E szerint bebizonyult, hogy a kininszulfát egypercentes oldata sokkal jobban és gyorsabban gyógyítja a fertőzött sebeket, mint a szublimát vagy jodoform. A nem fertőzött sebek pedig valószínűleg csodaszerű gyorsasággal gyógyulnak a kininszulfát hatása alatt.

**Világosság a gyomorban.** Két fiatal német doktor valószínűleg kinematográfot rendezett be a gyomorban. Egy hosszú vékony gummicövet bocsátanak a gyomorba, a melynek végén apró fotografus apparatus van. A gépezet öt milliméter széles és egy elmés készülék által korongon forgó nagyon érzékeny bronzest papíralapra vetíti a képeket és pedig egy kis villamos izzólámpa fényénél. A lámpa valamikéivel nagyobb azoknál, a melyet nyakkendőgombnak használnak s vízzel töltött üvegesében van elhelyezve, hogy ezzel csökkentse a meleget. A képeket aztán tetszés szerinti nagyságban lehet elkészíteni s az orvos előtt föl-tárul az embernek eddig leghozzáférhetlenebb része, a gyomor. A kis izzólámpa egymagában is hasznos portéka. Ha leeresztik a gyomorba, sőtét szobában áttetszővé teszi az emberi testet s a tudomány egy kis kombinációjával az árnyak és világos részek összevetésével megtalálhatja világánál a beteg részeket a gyomorban. Ha a találmányt sikerül még tökéletesíteni, úgy fordulat áll be a gyomorbajok gyógyításában.

**Népmozgalmi statisztika.** A helybeli m. kir. anyakönyvi hivatal 1899. május hóra a következő népmozgalmi statisztikát állította össze: Elhalt: 5 fiú, 5 leány, 10 férfi, 10 nő. Összesen 30 eset. Született: 15 fiú, 22 leány. Összesen 37 eset. Esketés: 9 eset.

**A Horgony-Pain-Expeller** igazi népszerű házi szerré lett, mely számos családban már több mint 27 év óta mindig készletben van. Hátfájásnál, csipfájdalom, fejfájásnál, köszvénynél, eszznál stb.-nél a Horgony-Pain-Expellerrel való bedörzsölések mindig fájdalomcsillapító hatásuknak bizonyultak, sőt járványkórban, minő: a kolera, hányóhasfolyás. Az altestnek Pain-Expellerrel való bedörzsölése mindig igen hasznosnak bizonyult. Ezen kitűnő házi szer jó eredménnyel használtatott bedörzsölésként az influenza ellen is és 40 kr., 70 kr. és 1 frt üvegekénti árban a legtöbb gyógyszerárban készletben van, hanem bevásárlás alkalmával mindig határozottan mint „Richter-féle Horgony-Pain-Expeller” vagy „Richter-féle Horgony-Liniment” kérendő és a „Horgony” védjegyre kérünk figyelni.

**Hirdetőink figyelmébe.** A lapunkba közlésére szánt hirdetések Nemes Kálmán könyv- és zenemű-kereskedésében és Traunfellner Károly könyvnyomdájában vételnek fel.

A kiadóhivatal.

## IRODALOM és MŰVÉSZET.

(Uj művek.) Nem mulaszthatjuk el az irodalom iránt érdeklődő közönség figyelmét az alanti újdonságokra felhívni. Mostanában részben a fővárosi lapok is sokat foglalkoztak jeles írónk, Tóth Bélának (Mende-mondák és Szájrul-szájra című művek szerzője) Magyar anekdoták névű cz. művével, mely immár a mostan megjelent II. kötetével gazdagítja irodalmunkat. Azt hisszük, hogy Tóth Bélát irodalmi működéséről minden művelt magyar ember ismeri és így nem szorul műve különös dicsőre. A munka öt kötetre van tervezve. Művét Mühlbeck Károly által készített szépen sikerült 800 rajz ékesíti. Az adatok leginkább a magyar történelemből merítvük; mint azt a czím-lap belső oldaláról idézett pár szó is ismerteti. A min a magyarság Árpádtól mai napig jóízűen kaczagott, s a mibe szelid humorral befektette életbölcességét, mind ezt az élvezetes és vidító anekdotákat garmadába gyűjtötte Tóth Béla, a legszellemebb magyar tárczaíró. A mű, mely itt nálunk Lugoson Nemes Kálmán könyv-árúsnál is megtekinthető és megrendelhető, ára kötetenként 3 frt 20 kr. kötve és 2 frt 40 kr. füzve, füzetenként (42—45 füzetben lesz teljes) 25 kr. — Továbbá megjelent dr. Ecséri Lajos szentesi ügyvéd-től Telepítési ügyünk, mely épen a mi megyei érdekeinkre nézve közgazdasági szempontból kiváló fontossággal bír. A mű ára 40 kr. — Ujabb regények: Werner Gyulától Olga, két kötetben, 1 frt. Szabóné Nogáll Jankától A bűnök 1 frt 20 kr. Jókai Mórtól Levente történelmi drámái költemény ára 1 frt. Dosztojevsky Egy halottas ház emlékiratai regény 3 kötetben, oroszról fordítva, ára 1 frt 50 kr. Beszerezhetők fentnevezett könyv-kereskedőnél Lugoson, Király-utca.

## KÖZGAZDASÁG.

### Ujabb telepítéseink.\*)

Irta dr. Ecséri Lajos

A mint a telepítés nagy nemzetiségi s közgazdasági jelentőségét úgy a nemzet, mint a kormány mindinkább felismerte, a telepítés is mindinkább öncél lesz s már nem csupán a birtokeladások kedvéért történnek a telepítések.

Külsőleg is kifejezést nyer a fiskális szempontok háttérbe szorulása abban, hogy 1890-ben a telepítési ügy a pénzügyminiszteriumból a földművelésügyi miniszter hatáskörébe helyeztetett át. Néhány év múlva, 1894-ben, új telepítési törvény is alkottott, melynek feladata lett volna a telepítés egész rendszerét szabályozni; egyidejűleg 3 millió frttal telepítési alapot létesített a törvényhozás s ezt telepítési célokra a földművelésügyi miniszter rendelkezésére bocsátotta. Azon idő óta, hogy ezen miniszterium vette át a telepítési ügyek vezetését, a kir. kincstár következő fontosabb telepítéseket fogantatosította:

Erdélyben, Nagy-Sármás és Vicze, mindkettő magánosoktól vett birtokon esz-közöltetik; de még sokkal fiatalabbak, minthogy róluk véleményt lehetne mondani; továbbá Felső-Muzslya, Nagy-Becskerek határában, Vadászerdő, Temesvár közelében; a nagy városok biztos piacának közelléte s így belterjesebb kultúra

\* Mutatvány szerzőnek Telepítési ügyünk cz. a. most megjelent művéből.

lehetősége folytán szép jövőnek néznek elébe; végül Igazfalva és Bodófalva Krassó-Szörénymegyében; előbbi 3355 hold területen 1250, utóbbi 4411 kat. holdon 1300 lakossal. Az utóbbi két telepítést körülbelül típusa gyanánt lehet tekinteni a kincstári birtokokon tervezett nagyobb számú telepes községnek s így legcélszerűbben azok viszonyainak tárgyalás kapcsán ismertethetem az újabb állami telepítések vezéreszméit s mondhatom el azokra vonatkozólag saját nézeteimet. Szembetűnő, hogy az alapítók előre megállapított eszméiket s olvéiket gyakorlatilag is megvalósítani akarták az új községek létesítésénél s azok ügyét már azért is nagy buzgalommal s ügyszeretettel karolták fel.

Egyik alapelv volt, hogy vegyesajku telepítvények alkotása kerültessek. Hanem az új lakosság külön községet alapít-on. Ezen rendszernek megvannak a maga jó oldalai is, de azért az általánosítás sokszor ezen a téren is káros.

Igy a szóban forgó két község közül Igazfalvánál feltétlen helyes és szükséges volt külön község létesítése, Bodófalvánál hibának tartom. Ezt ugyanis Bálinez községtől, hol a bégai járás főszolgabírói hivatala székel s a hivatalnokok kivül egy nagy fűrésztelep alkalmazottjaiból s néhány kereskedő és néhány bérlőből álló, meglehetősen számú intelligencia lakik, s mely község nagy hetivásárokkal bír s nagy vidék központja, csak egy magánbirtok vászolja el; ezt a pár száz hold földet jutányos áron meg lehetett volna venni; de attól eltekintve is, az új lakosságot a régi román helységhez kellett volna telepíteni.

Szükségesnek tartom ezt felemlíteni a jövő telepítések szempontjából, mert azon vidéken még 15,000 hold terület lesz a közeljövőben betelepítve; tehát legalább a hibák ismétlését kerülni kell. Így például Facset környékén legközelebb létesítendő telepítvénynél feltétlenül előnyt adnék a hozzátelepítésnek a külön község felett, s remélem is, hogy az intézőség ezt fogja javaslatba hozni s a Német- és Román-Facset mellett a Magyar-Facset is megalakul, melynek az intelligenciára támaszkodó magyar lakossága felett dominálni fog. Másik alapelv gyanánt tekinthetjük azt, hogy a kormány minden községbe egy vallású s egy vidékről származó telepeseket igyekezett összehozni. Ezt az elvet már inkább tudom helyeselni, főleg abból a szempontból, hogy így könnyebben viselheti el a lakosság a hitközségi kiadások terheit.

Harmadik elv, mely az újabb telepítések legtöbbjénél szigorúan betartva lett, hogy a földbirtok egyenlő területtel és csupán kisbirtokosok közt osztassék ki; így pl. Igazfalván minden telepes 17 hold szántóföldet és 3 hold legelőt, Bodófalván 13 hold szántót, 3 hold legelőt s félhold szőlőterületet kapott.

A telepállományok egyenlőségét állítólag a demokratikus felfogás kívánna, ha 50—60 vagy 100 holdasbirtokok is telepítették; ebből veszélyes parasztarisztokrácia fejlődne. Hát ezt a felfogást épen nem osztom. Nagy tévedés azt hinni, hogy a birtokalakulást és megosztást előre meghatározott elvek szerint lehet megállapítani s a dolog természetes rendjét bizonyos korlátokba bele lehet kényszeríteni. A helyes birtokmegosztás nem előre megállapított szabályok, hanem az illető községek fekvése, a lehetséges művelési ágak és a talaj természete szerint alakul.

Például ha a talaj nehéz, kötött, úgy a szántáshoz négylovas iga kell; már pedig ily iga 12—15 hold szántóföldön ki nem használható, mert csak 2—3 hétig van rá szükség.

(Folyt. köv.)

## Vasuti menetrend.

A vonat érkezik A vonat indul

Bécs—Budapest felől:		Budapest—Bécs felé:	
Orient-Express Vasp. regg. 6:22	Orient-Express Szerd. este 6:41	Ostende- Csüt. " 4:10	Ostende- Vasp. éjfel 11:01
Személyvonat " " 8:54	Gyorsvonat " regg. 6:28	Személyvonat " " 4:00	Személyvonat " " 5:16
Gyorsvonat " " 9:24	" " " " 5:16	Személyvonat " " 8:23	délelőtt 11:27
Személyvonat Bpestől " " 8:23	" " " " 6:28		este 6:28
Orsova felől:		Orsova felé:	
Karánsebesi szm.-v. regg. 5:14	Személyvonat " " 9:04	Gyorsvonat " " 6:23	délelőtt 4:05
Személyvonat " " 11:19	" " " " 8:13	" " " " 6:16	Gyorsvonat " " 9:29
Versecz felől:		Versecz felé:	
Személyvonat " regg. 7:58	Személyvonat " délután 1:45	Vegyes-vonat " este 7:58	Vegyes vonat " este 6:30
Maros-Illye felől:		Maros-Illye felé:	
Személyvonat " délelőtt 11:10	Személyvonat " délelőtt 9:10	Vegyes vonat " délután 6:10	Vegyes vonat " délután 4:30
Marzsina felől:		Marzsina felé:	
Vegyes vonat " este 6:05	Vegyes vonat " regg. 4:40		

Laptulajdonos: Kállay Sándor.

Előnyös törlesztés

## kölesönök

ingatlanokra leendő bekebelezés mellett, 300 frittól kezdve, kaphatók. Régebbi kölesönök konvertáltak. Czim a kiadóhivatalban.

Valódi

## borpárlatom

(cognac)

egy és két vöröskereszt-jelvényvel ellátott eredeti palackokban a következő jöhrnevű üzletekben és gyógyszerárakban kapható:

Karl és Joanovits uraknál Lugoson, Müller P. J. ur gyógyszerárakban Karánsebesen, Rácz P. Traian urnál Lugoson, Untergutsch Hugó urnál Verseczen, Sztanojlovits J. urnál Bozovicson és Morgenstern József urnál Lugoson.

Weisenbacher János

cognacgyáros és bortermelő

Salgó-Tarjánban.

## Deutsch Lajos

Lugos, Széchenyi-utca,  
a kaszinóval szemben.

## Kerékpárok és varrógépek gyári raktára.

Dürkopp-féle kerékpárok.

Kitünő varrógépek himző készülékkel.

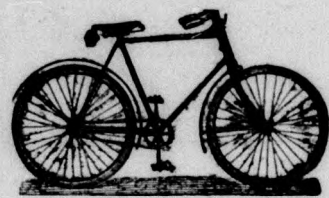
Kerékpár- és varrógép-alkatrészek.

## RICHTER-féle HORGONY-PAIN-EXPELLER

Linimentum Capsici compos.

Ezen hírneves háziszser allentált az idő megpróbálásának, mert már több mint 30 év óta megbízható, fájdalomcsillapító bedörzsölésként alkalmazták közvényről, csúznál, tag-összaggatásnál és meghűléseknél és az orvosok által bedörzsölésekre is mindig gyakrabban rendeltek. A valódi Horgony-Pain-Expeller, gyakorta Horgony-Liniment elnevezés alatt nem titkos szer, hanem igazi népszerű háziszser, melynek egy háztartásban sem kellene hiányozni. 40 kr., 70 kr. és 1 firt. üvegenkénti árban majdnem minden gyógyszerárakban készletben van; főraktár: Török József gyógyszerésznél Budapeston. Bevásárlás alkalmával igen óvatosak legyünk, mert több kisebbertéku utánzat van forgalomban. Ki nem akar megkárosodni, az minden egyes üveget „Horgony” vedjegy és Richter cégjegyzés nélkül mint nem valódi utasítsa vissza.

RICHTER F. AD. és TSA., csász. és kir. udvari szállítók. RUDOLSTADT (Thüringia).



legkiválóbbnak

elismert

## Dürkopp-féle Diana kerékpárok

(elsőrangu német gyártmány)

egyedüli elárusítása kizárólag

Deutsch Lajosnál, Lugos.

BUTOR-



BUTOR-RAKTÁR

Deutsch Izidor és fia

Lugos, Párny-féle ház, az azelőtti Weissmayer-féle üzlethelyiségben.



TEREM

A legegyszerűbb és legfinomabb butorok rendkívüli választékban raktáron tartatnak.

Olcsó árak.

Kitünő kiszolgálás.

Mindennemű lakások a legolcsóbb árakon kényelmes, szép és jó butorokkal berendeztetnek.

Pontos és lelkiismeretes kiszolgálásról kezkesedik 40 év óta fennálló cégünk.

Traunfellner Károly könyvnyomdája Lugoson.